

Ряд текстів у книзі присвячені актуальним проблемам сучасності, зокрема йдеться про інформаційні маніпуляції та актуалізацію в цьому контексті ролі журналістського репортажу, про сучасне політичне життя України, про націєтворчу функцію державного гімну, про мовну проблему і т.д. Багато статей розглядають і суто філологічні наукові проблеми, як-от: втручання держави у літературний процес у радянський період та стосунки держави і літератури в цілому, табірний шансон та його суспільно-культурне значення, концепція підручника з літератури, проблема генія національної літератури, стан сучасного літературознавства тощо.

Книга О. Глотова насичена цікавою, оригінальною і часто маловідомою для масового читача історичною, культурною та науковою інформацією. Автор подає своєрідні культурні та історичні альянзи й асоціації, які спонукають переглянути усталені погляди в оцінках письменників і суспільно-культурних явищ, руйнують стереотипи, що панують у масовій свідомості, пропонують інший кут зору на політичні процеси і події, загалом провокують процес думання й аналізу. А це найкращий результат для автора, коли його книга змушує замислитись над давновідомими і новими явищами оточуючої дійсності.

Kravchenko S. I. About Literature, Politics, Philosophy and More... : Review of the Edition: Hlotov A. L. Fylogological essays / A. L. Hlotov. – Ostrog, 2015. – 316 p.

Адреса для листування: grelya64@ukr.net.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2016.

Марія Рожило – кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри соціальних комунікацій
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

До інтелектуальних джерел, або Історія видавничої справи як необхідна складова науково-освітнього процесу

Рецензія на видання: Благовірна Н. Б. Становлення видавничої справи в Україні (кінець XIX – початок XX століття): «Українсько-руська Видавнича Спілка»: монографія / Н. Б. Благовірна. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – 272 с.

Монографію Наталії Благовірної присвячено висвітленню реалій, здобутків та проблем видавничої галузі кінця XIX – початку XX століття, і в цьому контексті розглянуто діяльність одного із найвпливовіших галицьких видавництв – «Українсько-руської Видавничої Спілки» (1899–1932 роки). Рецензована книга – інтелектуальне явище сьогодення, адже це перша спеціальна праця, яка на основі сучасних наукових підходів акумулює «визначні здобутки видавництва, яке впродовж довгих років посідало верхні сходинки кількісних показників книжкової продукції України, сприяло інтенсифікації літературного процесу, виробленню поглядів на видавничу справу як вид професійної діяльності, долучалося до формування теоретичних засад у галузі національного книговидавництва» (с. 5).

Авторка послідовно доводить, що в досліджуваній період відбувалося закладення фундаментальних основ для успішного розвитку національного книговидавництва.

Структура монографії добре продумана (слово від автора, три розділи, замість висновків, бібліографічні посилання, додатки, список використаних джерел та літератури), логічно вибудована (від контексту досліджуваного явища через окреслення організаційних аспектів до внеску в історію видавничої галузі) та обумовлена прагненням цілісно, всебічно та об'єктивно висвітлити діяльність одного із найпотужніших видавництв на межі XIX та XX століть.

У першому розділі дослідниця зосередила увагу на тематико-типологічному аналізі видавничої продукції УРВС, вперше комплексно представила основні чинники та принципи формування репертуару, чим доповнила та збагатила історію едиторики.

Другий розділ роботи присвячено організаційним аспектам видавничої діяльності. Зокрема, в поле зору авторки потрапили співробітники видавництва – «визначні громадсько-політичні діячі, що не раз були організаторами та рушіями національно-громадських починів» (с. 44). Так, йдеться про В. Будзиновського, М. Заячківського, В. Охримовича, В. Гнатюка, М. Грушевського, І. Франка, Л. Озаркевича, Т. Реваковича, Н. Кобринську, В. Шухевича та ін. Особливий акцент авторка робить на постаті М. Грушевського – фактичного засновника та довголітнього координатора УРВС, ім'я якого довгий час із ідеологічних міркувань у контексті діяльності Спілки не згадувалось.

Н. Благовірна окреслює репертуарні пріоритети Українсько-руської Видавничої Спілки (типи, форми, жанри видань), систематизує інформацію про її серії («Белетристична Бібліотека», «Наукова Бібліотека», «Літературно-Наукова Бібліотека»), а також зосереджує увагу на питаннях, пов'язаних із функціонуванням журналу «Літературно-Науковий Вістник» під маркою УРВС. Не залишає поза увагою дослідниця й стратегію в мовній сфері, детально аналізуючи тогочасну суспільно-політичну ситуацію в Україні, яка, безумовно, мала вплив на мовне оформлення видавничої продукції. З іншого боку, авторка з'ясовує вплив продукції видавництва на вироблення єдиного варіанта літературної мови.

У третьому розділі узагальнено внесок УРВС у розбудову видавничої галузі. Через дослідження авторського та читачького середовища, вироблення критеріїв та моделей підготовки видань, впровадження ринкових стратегій Н. Благовірна наголошує на значенні видавництва як у тогочасній едиториці, так і в історії видавничої справи в цілому. Увесь глобальний масштаб досліджуваного явища допомагає увиразнити повний бібліографічний показник книжкової продукції УРВС, вперше укладений авторкою.

Як свідчить наукова проблематика, для дослідниці важливим було довести, що досвід українських видавців кінця XIX – початку XX століття повинен бути використаний у сучасній видавничій практиці. У монографії наскрізно прочитується викладена у висновках теза: «Зіставлення досвіду видавців минулого із сучасними реаліями видавничої практики підтверджує актуальність багатьох проблем видавничої справи. Найважливішими з них є: 1) виведення україномовної продукції на світовий рівень, подолання кризи всередині галузі; 2) залучення ринкових стратегій у книговиробництво; 3) свідомо підтримка україномовних видань; 4) виховання українського читача, популяризація читачівства; 5) пропагування українознавчого світогляду» (с. 181).

До безсумнівних здобутків авторки монографії відносимо трактування історії видавничої справи як необхідної складової науково-освітнього процесу. В роботі неодноразово наголошено, що довкола УРВС було сфокусовано найкращі літературні та наукові сили з усієї України, активізувалася оригінальна наукова творчість, а через заохочення авторів-початківців відбувалося формування нового авторського середовища.

Отже, монографія є завершеним, цілісним, самостійним та, безумовно, оригінальним науковим дослідженням, що показує актуальність теми, пов'язаної з історією видавничої справи, характеризується стрункою композицією, відзначається індивідуально-авторським підходом до викладу матеріалу. Вона дає уявлення про загальний вектор становлення видавничої справи в Україні на рубежі XIX та XX століть. Як зазначено в анотації, видання адресовано книго- та пресознавцям, філологам, історикам літератури, культурологам та видавцям. Переконана, що монографією Н. Благовірної будуть активно послуговуватися студенти напряму підготовки «Видавнича справа та редагування», як одним із потужних інтелектуальних джерел з історії видавничої справи.

Rozhylo M. A. Intellectual Sources, or a History of Publishing as a Necessary Component Scientific and Educational Process: Review of the Edition: Blahovirna N. B. Formation Publishing in Ukraine (late XIX – early XX century) : «Ukrainian-Ruthenian Publishing Union» : Monograph / N. B. Blahovirna. – Luck : Tower-Press, 2016. – 272 p.

Адреса для листування: marija_levchuk@ukr.net.

Стаття надійшла до редакції 05.09.2016.